

JEVNAKER
KOMMUNE

Nesbakken barnehage

ÅRSPLAN
(DEL 1)
2019- 2022

« Nesbakken barnehage – det er her jeg hører til! »

haso@jevnaker.kommune.no

Bakvendtland: 92 28 53 47
Hompetitten: 92 28 73 62
Heidi styrer: 41 42 07 32

Årsplanens varighet :

2019-2022

INNHold:

Innledning	s. 4
Om barnehagen	s. 5
Kommunens mål og satsinger	s. 5
kommunens mål og satsninger for Jevnaker barnehagene	s. 6
Plan for forebyggende arbeid med barn og unge	s. 6
Jevnaker kommune sine verdier	s. 7
Barnehagens mål og satsningsområder	s. 8
Barnehagens formål og innhold § 1	s. 9
Barnehagens verdigrunnlag	s. 10
Barn og barndom	s. 11
Demokrati	s. 11
Mangfold og gjensidig respekt	s. 12
Likestilling og likeverd	s. 12
Bærekraftig utvikling	s. 13
Livsmestring og helse	s. 13
Ansvar og roller	s. 14
Barnehagens formål og innhold	s. 15
Omsorg	s. 15
Lek	s. 15
Danning	s. 16
Læring	s. 16
Vennskap og fellesskap	s. 16
Kommunikasjon og språk	s. 17
Barns medvirkning	s. 17
Samarbeid mellom hjem og barnehage	s. 18
Overganger	s. 19
Når barnet begynner i barnehagen	s. 19
Overganger innad i barnehagen	s. 19
Overgangen mellom barnehage skole	s. 19

Barnehagen som pedagogisk virksomhet	s. 20
Planlegging	s. 20
Årsplan	s. 21
vurdering	s. 21
Dokumentasjon	s. 22
Tilrettelegging av det allmennpedagogiske tilbudet for barn som trenger ekstra støtte	s. 23
Barnehagens arbeidsmåter	s. 24
Progresjon	s. 24
Barnehagens digitale praksis	s. 25
Progresjonsplan for de syv fagområdene	s. 26
kommunikasjon, språk og tekst	s. 26
kropp, bevegelse, mat og helse	s. 27
kunst, kultur og kreativitet	s. 27
Natur, miljø og teknologi	s. 28
Etikk, religion og filosofi	s. 29
Nærmiljø og samfunn	s. 29
Antall, Rom og form	s. 30

INNLEDNING

Barnehagen drives etter lov om barnehager med forskrifter.

Årsplanen gir informasjon om de overordnede målene i barnehageloven og barnehagens tiltak for å nå disse.

Ansatte i barnehagen skal benytte årsplanen som et arbeidsdokument. Barnehagen utarbeider detaljerte planer som beskriver hvordan barnehagen konkret arbeider med tiltakene som er fastsatt i årsplanen.

Foreldre skal gjennom planene få et godt innblikk i barnehagens arbeid, og se en klar sammenheng mellom de konkrete aktivitetene i barnehagen og de overordnede målene.

Barnehagens styrer har det faglige ansvaret for utarbeidelse av årsplan med progresjonsplan i samarbeid med ansatte og foreldre.

Barnehagens årsplan, fastsettes av barnehagens samarbeidsutvalg.

For å sikre en mest mulig hensiktsmessig og målrettet årsplan utarbeides årsplanen i to deler:

Årsplan del 1 - skal gi de overordnede føringene og gjelde i en treårsperiode dersom barnehagen finner det hensiktsmessig. Årsplan del 1 vil hovedsakelig være nettbasert og tilgjengelig elektronisk på kommunens hjemmeside. Det er et levende dokument som vil endre seg i takt med barnehagens faglige utvikling. Nesbakken barnehage har i tillegg et **Faglig skriv** som utdyper vårt faglige fokus.

Årsplan del 2 – vil være i kalenderformat og deles ut til alle foresatte. Denne vil kalles årspalkalender, og vil være ettårig. Målgruppen er foreldrene.

1.august 2017 kom det ny Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver. I perioden august 2017 til juni 2020 vil alle barnehagene i Jevnaker kommune holde på med et prosjekt hvor hovedmål er implementering av rammeplanen.

OM BARNEHAGEN

Nesbakken barnehage er den minste kommunale barnehagen på Jevnaker og består av to avdelinger; Hompetitten med 24 storbarnsplasser og Bakvendtland med 12 småbarnsplasser. Antall faste årsverk i Nesbakken er 9. I tillegg har vi spesialpedagog 10 timer pr uke og flerspråklig assistent i ca 60% stilling. Barnehagen ligger rett ved Randsfjord kirke med gangavstand til Nesbakken, Jevnaker sentrum, med butikker, bibliotek, Hadeland Glassverk og turområdet Moesmoen.

Nesbakken barnehage er en barnehage med et stort mangfold som vi er stolte av. Her møtes ulike individer og ulike ytringer i respekt for det som er forskjellig. Vi er privilegerte som kan lære så mye av hverandre bare ved å være sammen og dele erfaringer!

Vi streber etter at alle barn, foreldre og ansatte skal føle seg inkludert i felleskapet. Felles opplevelser og et systematisk arbeid med språk er viktig hos oss.

Vi i Nesbakken tenker at barn lærer best når de er naturlig motiverte og kan erfare selv. I tillegg mener vi at leken er en samværs måte og en grunnleggende væremåte for barn. Leken er spontan og selvvalgt, og en grunnleggende livs- og læringsform som barn kan uttrykke seg gjennom.

KOMMUNENS MÅL OG SATSINGER

Budsjett og handlingsplan 2017- 2021:

- Jevnaker skal være en trafikksikker kommune
- Gode levekår for alle- folkehelseprofil over landsgjennomsnittet
- Kommunen skal ha høy tillit og kommunens tjenester skal være gode

KOMMUNENS MÅL OG SATSINGER FOR JEVNAKERBARNEHAGENE

- Høy tilfredshet hos innbyggere og medarbeidere
- Være attraktiv og tilrettelegge for barnefamilier, fokus på tilbakeflytting.
- Styrke grunnleggende ferdigheter, språkstimulering, sosial kompetanse- og tidlig hjelp for å fremme læring.
- Et helhetlig læringsløp med høy kvalitet og gode overgangsfaser
- Tidlig innsats og forebyggende folkehelsearbeid i hele befolkningen
- Legge vekt på den enkeltes egne ressurser og utvikling av mestringsevnen.
- Jevnakersamfunnet skal fremme likeverd og inkludering
- Fokus på tidlig innsats og forebyggende arbeid i alt vi gjør

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Gode score i medarbeiderundersøkelsen «10-faktor» Systematisk arbeid med resultater.
- «Foreldreundersøkelsen, Udir». Gode resultater som bygger godt omdømme. Mål i score for Nesbakken skal settes, og systematisk arbeid med resultater gjennomføres.
- Implementering av ny Rammeplan.
- Utarbeidelse av Faglig skriv
- Være med å bidra til et godt tverrfaglig samarbeid
- Følge rutiner og føringer i «Barn i risiko»- Samtalesirkel og handlingsplan.

PLAN FOR FOREBYGGENDE ARBEID BARN OG UNGE 2016-2020

- Alle barn skal møte bevisste og handlingskompetente voksne som sørger for at alle barn blir sett, hørt og tatt på alvor
- Barna skal oppleve glede og trivsel sammen med andre barn i hverdagsaktiviteter, lek og læring i barnehagen.
- Barns trivsel er den voksnes ansvar

Hvordan vi jobber med å imøtekomme kommunens mål og satsninger vil synliggjøres i vårt arbeid med å nå målene i Barnehageloven og Rammeplanen, se s. 5 og utover.

JEVNAKER KOMMUNE SINE VERDIER

- Nytenkende – Åpen – Redelig

Dette betyr kommunens verdier for oss:

- Å være **redelig** handler for oss om å respektere hvert enkelt individ. Være tydelig og real i møte med barn, foreldre og kollegaer. Gjennom å være redelig skaper man trygghet, forutsigbarhet og gode betingelser for relasjonsbygging.
- **Nytenkende** - Et individ forandrer seg gjennom impulser fra andre. Gjennom blant annet å lytte og ta inn over seg andre sine tanker og behov. Det handler om å kunne reflektere over egen praksis, gjøre nødvendige endringer, og å tenke nytt eller på en annen måte – enten det er i møte med barn, foreldre eller kollegaer. «*Veien blir til hvis vi går*». Vi må tenke *hva kan jeg gjøre, hva er mitt bidrag*.
- Å være **åpen** handler for oss om åpenhet for mangfold og fokus på likeverd. Det å respektere hverandre som individ på tvers av erfaringer, kulturer, tro og bakgrunn. Det å kunne se hverandres behov, og være åpen og nysgjerrig på hverandre. Ikke være dømmende, men åpen, lyttende og raus i møte med mennesker enten de er små eller store.
- Se utdypende i vår Faglig skriv om «kommunens tre overordnede verdier» og hvordan vi tenker at Nesbakken forholder seg til barn, foreldre og kollegaer.

NESBAKKEN BARNEHAGES MÅL OG SATSINGER

- Implementering av rammeplan med fokus på:
 1. Arbeid med verdier og holdninger, og betydningen av den voksnes relasjonskompetanse.
 2. uUvikling av språk. Systematisk arbeid med språk
 3. Mangfold som ressurs.
 4. Få kjennskap til og erfaringer med de 7 fagområdene. *Barna skal utvikle kunnskaper og ferdigheter innenfor alle fagområdene gjennom undring, utforskning og skapende aktiviteter» s 47*
 5. Lek

Våre tiltak for å oppnå dette i år:

1. Verdier og holdninger og den voksnes relasjonskompetanse

- Sammen med kommunens verdier er vi også opptatt av omsorg, trygghet, likeverd, inkludering og mangfold. Dette har gitt oss følgende visjon, «Nesbakken barnehage, det er her jeg hører til»
- Barnehagen sine verdier og holdninger skal synliggjøres gjennom det daglige samspillet i barnehagen

2. Språk:

- Systematiske språkgrupper – språktrening med enkeltbarn - språkbøker –
- Språkstimulering i hverdagen – garderobe – måltid – stellesituasjon –
- Uorganiserte aktiviteter ute og inne.
- Synliggjøring av språklig mangfold.
- Fokus på den voksnes ansvar og den voksnes relasjonskompetanse.

3. Mangfold:

- Synliggjøre et positivt fokus på mangfold gjennom arrangementer i barnehagen som f.eks. dugnad, flagg, verdenskart, se på bilder fra barnas hjemland, også digitalt, lytte til musikk. Ol.
- Vi fokuserer på mangfold, og at vi er forskjellig som positivt. Gjennom åpenhet, undring og samtaler, bidrar vi til fellesskapsfølelse og tilhørighet. Alle barn skal bli sett og anerkjent for den de er og vi synliggjør den enkelte sin plass og verdi i fellesskapet.

4. Fagområdene:

- Implementeres ved hjelp av smågrupper hvor ansatte planlegger, gjennomfører og evaluerer skriftlig med utgangspunkt i et fagområde de vil forske i. Deles i plenum.
- Systematisk gjennomgang/skriftliggjøring i personalgruppen med et og et fagområde.
- Progresjonsplan: De yngste, de de mellomste, de eldste.

5. Lek:

- Legge til rette rom, tid og lekemateriale for å inspirere til ulike typer lek.

- Observere, analysere, støtte, delta i og berike leken på barnas premisser.

Dette utdypes i faglige skriv.

BARNEHAGENS FORMÅL OG INNHOLD § 1 I BARNEHAGELOVEN

- Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling.
- Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn som er forankret i menneskerettighetene.
- Barnehagen skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap
- Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi
- Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering.

Slik jobber vi for å innfri målene i Barnehageloven og Rammeplan for barnehagen:

BARNEHAGENS VERDIGRUNNLAG S.7

Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet. Barndommen har egenverdi, og barnehagen skal ha en helhetlig tilnærming til barnas utvikling. Barnehagen skal fremme demokrati, mangfold og gjensidig respekt, likestilling, bærekraftig utvikling, livsmestring og helse.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Vår visjon skal synliggjøre vårt verdigrunnlag og være vår «for- alltid –rettesnor» i vårt arbeid : «*Nesbakken barnehage, det er her jeg hører til*»
- Vi bruker personalmøter, planleggingsdager, ped. leder møter og avdelingsmøter til å reflektere over våre holdninger.
- Fokus på den voksnes relasjonskompetanse.

Vi har følgende **kjerneverdier** som skal opp til diskusjon jevnlig første pers møte hver høs.

- **Mangfold:**
Nesbakken barnehage er en barnehage hvor ulike individer og ulike ytringer møtes i respekt for det som er forskjellig. Vi streber etter at alle barn, foreldre og personalet skal føle seg inkludert i fellesskapet, dette gjennom ulike personligheter, erfaringer, språk, kulturer og religioner. Barna skal få oppleve at det finnes mange måter å tenke, handle og leve på.
- **Likeverd og inkludering:**
Vi legger til rette for at alle barn skal bli sett og hørt og få like muligheter til å delta i fellesskapet. Alle har like stor verdi – både barn og voksne. Vi respekterer hverandres grenser, vi lytter til hverandre, vi ser hverandre og inkluderer hverandre i fellesskapet.
- **Trygghet og omsorg:**
Vi er nære, varme voksne som gir trøst som lindrer, som beskytter, som viser godhet, hjelper, organiserer følelser og sørger for primære behov som nok mat og søvn. Barn som får nok omsorg blir trygge. De tar initiativ til lek og utfordringer, de deler gleder, søker trøst og tør å protestere.

Dette utdypes i faglig skriv.

BARN OG BARNDOM S. 8

Barnehagen skal anerkjenne og ivareta barndommens egenverdi. Å bidra til alle barn som går i barnehage får en god barndom preget av trivsel, vennskap og lek, er fundamentalt. Barnehagen er også en forberedelse til aktiv deltakelse i samfunnet og bidrar til å legge grunnlaget for et godt liv.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Vi gir rom for ulikheter og ulike forutsetninger og bidrar til at barna sammen med andre utvikler et godt selvbilde og har tro på seg selv.
- Vi tar oss tid, snakker med, og tar på alvor de behovene og uttrykkene barna har i hverdagen.
- Vi har fokus på barnas mestring i aktiviteter og hverdagen, slik at de får et positivt forhold til seg selv og tro på egne evner, samtidig som vi oppmuntrer barna til å glede seg over andre.
- Ved å være gode rollemodeller med å møte barnas følelser og med forståelse, bygger vi steiner for videre utvikling av empati for andre barn og voksne.

Dette utdypes i faglig skriv.

DEMOKRATI S. 8

Barnehagen skal fremme demokrati og være et inkluderende fellesskap der alle får anledning til å ytre seg, bli hørt og delta. Alle barn skal kunne få oppleve demokratisk deltakelse ved å medvirke til barnehagens innhold, uavhengig av kommunikasjonsevner og språklige ferdigheter.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Vi snakker om ulikheter og at alle er forskjellige og har fokus på å introdusere barna for ulike kulturer. Slik at de får en positiv holdning til å leve sammen i fellesskap
- Vi planlegger og tilrettelegger for barnas valg i hverdagen.
- Vi er oppmerksomme på hva barna er opptatt av og bidrar til at barna får medvirke i barnehagens innhold. Vi gir barna erfaringer demokratiske prinsipper som for eksempel at flertallet bestemmer.
- Vi observerer og tolker barns uttrykk og kroppsspråk i hverdagen (spesielt de yngste), ved å gjøre dette bidrar vi til at alle barn får anledning til å ytre seg, bli hørt og delta i barnehagehverdagen.

Dette utdypes i faglig skriv.

MANGFOLD OG GJENSIDIG RESPEKT S. 9

Barnehagen skal bruke mangfold som en ressurs i det pedagogiske arbeidet og støtte, styrke, og følge opp barnet ut fra deres egne kulturelle og individuelle forutsetninger. Barnehagen skal synliggjøre variasjoner i verdier, religion og livssyn. Barnehagen skal vise hvordan alle kan lære av hverandre og fremme barnas nysgjerrighet og undring over likheter og forskjeller

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Vi synliggjør mangfoldet i barnehagen gjennom flagg, verdenskart, lytte til ulik musikk og smake på forskjellig mat ol.
- Vi fokuserer på at vi er forskjellige som positivt. Gjennom åpenhet og samtaler, bidrar vi voksne til at alle barn blir sett og anerkjent for den de er og synliggjør den enkeltes plass i fellesskapet.
- Vi bringer den norske tradisjonen videre, ved at vi markerer jul, påske og andre merke og høytidsdager. Vi markerer også andre høytider fra ulike kulturer i barnehagen.
- Vi bruker språkbok, familie bok, sanger, mm. for å speile barnets familie i barnehagen.

Dette utdypes i faglig skriv.

LIKESTILLING OG LIKEVERD S. 10

Barnehagen skal bygge sin virksomhet på prinsippet om likestilling og ikke diskriminering og bidra til at bara møter og skaper et likestilt samfunn. Alle skal ha like muligheter til å bli sett, hørt og oppmuntret til å delta i felleskap i alle aktiviteter i barnehagen. Personalet må reflektere over egne holdninger og best mulig formidle og fremme likeverd og likestilling

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Vi legger til rette for at alle barn skal bli sett og hørt og få like muligheter til å delta i fellesskapet.
- Vi samtaler om hvordan vi er mot hverandre
- Vi respekterer hverandres grenser, vi lytter til hverandre, vi ser hverandre og inkluderer hverandre i fellesskapet.
- Vi jobber systematisk for å forebygge og stoppe krenkelser.

Dette utdypes i faglig skriv.

BÆREKRATIG UTVIKLING S. 10 -

Barnehagen skal legge grunnlag for barnas evne til å tenke kritisk, handle etisk og vise solidaritet. Barna skal gjøre erfaringer med å gi omsorg og ta vare på omgivelsene og naturen.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Vi er gode rollemodeller, og vi oppfordrer og lærer barn å sortere søppel. Vi sorterer mat, plast og metall sammen med barna, og de får erfaring med gjenvinning av glass og metall.
- Vi gir barna erfaringer med å ta vare på naturen ved å snakke om og få erfaringer med hvordan søppel kan ødelegge for dyr og natur. Vi plukker søppel sammen med barna.
- Sammen med barna lærer vi hvor maten vår kommer fra i forhold til hva man får fra dyr og hva man får fra naturen.
- Hvordan ta vare på dyr, mennesker og natur for at vi skal ha det bra både i dag og i framtiden. (skal tas opp som tema under implementering av rammeplan)

Dette temaet skal implementeres ytterligere.

LIVSMESTRING OG HELSE S. 11

Barnehagen skal ha en helsefremmende og forebyggende funksjon, og bidra til å utjevne sosiale forskjeller. Barnas fysiske og psykiske helse skal fremmes i barnehagen. Barnehagen skal bidra til barnas trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forebygge krenkelser og mobbing

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Forebygge krenkelser og mobbing. Hvordan være en god venn, lære barna og si stopp. Rutine for hvordan stoppe barn som krenker andre barn. (ny og gammel i Nesbakken perm) Rutiner for hvordan stoppe voksne som krenker barn. Rutiner for hvordan stoppe voksne som krenker voksne ansatte/foresatte.
- Utjevne sosiale forskjeller. Stoppe kjøpepress ved f.eks. å lage karnevals kostymer i barnehagen, ikke lov med private leker i barnehagen.
- Barnehagen som både et trygt og utfordrende sted. Takle motgang. Leker både inne og ute som gjør at barna tørr å utfordre seg selv og oppleve mestring i trygge rammer.
Barna lære å takle motgang på en sund måte ved at vi er tilstede og hjelper barna med følelsene sine rundt det å tape i spill, komme sist i en lek, ikke få til det de vil alltid.
- Variert og sunt kosthold. Kostholdsplan, på hver avdeling. Varmt måltid en dag annenhver uke.
- Legge til rette for fysisk aktivitet. Barna oppleve glede og mestring ved bevegelses sanger, bevegelse til musikk, sykle, klatre, hoppe, løpe, rulle, krabbe, huske, skli ute i barnehagen. å på tur utenfor barnehagen. Alle med to ganger i året. Fysio gøy.

Dette temaet skal implementeres ytterligere.

ANSVAR OG ROLLER S.15

Barnehageeieren og alle som arbeider i barnehagen, skal sammen bidra til å oppfylle målene og kravene i rammeplanen med utgangspunkt i sine erfaringer og sin kompetanse.

- **Barnehageeier (jevnaver kommune)** har det overordnede ansvaret for at barnehagen skal drives i samsvar med gjeldene lover og regelverk
- **Styrer (styrer i Nesbakken barnehage)** er gitt det ansvaret i barnehagen; pedagogisk, personalmessig og administrativt. Styreren skal sørge for at det pedagogiske arbeidet er i tråd med barnehageloven og rammeplanen. Styreren leder og følger opp arbeidet med planlegging, dokumentasjon, vurdering og utvikling av barnehagens innhold og arbeidsmåter og sørger for at hele personalgruppa involveres.
- **Pedagogisk leder (pedagogiske ledere i Nesbakken barnehage)** er gitt ansvaret for å iverksette og lede pedagogiske arbeidet i tråd med godt faglig skjønn. Den pedagogiske lederen leder arbeidet med planlegging, gjennomføring, dokumentasjon, vurdering og utvikling av arbeidet i barnegruppen eller innenfor de områdene han/hun er satt til å lede. Veiledningsansvar for personale på sin avdeling.
I Nesbakken barnehage har vi 2 ped.ledere på hver avdeling. Vi har valgt å organisere dette med at en av to ped.ledere er avdelingsleder med hovedansvar for organisering, vaktssystem og tar den endelige avgjørelsen ved faglig uenighet. Begge to har likt ansvar ift sin halvdel av barnegruppa og ansatte på avdelingen. (se faglig skriv)
- **Fagarbeider (fagarbeidere i Nesbakken barnehage)**
Har medansvar for å legge til rette for barns lek, læring og utvikling. Har også medansvar for planlegging, gjennomføring, vurdering og dokumentasjon av det praktiske og pedagogiske arbeidet på avdelingen. Har stedfortrederfunksjon når ped.lederne ikke er på avdeling. Kan være veiledere for lærlinger
- **Assistent (assistenter i Nesbakken barnehage)** Har medansvar for å legge til rette for barns lek, læring og utvikling. Har også medansvar for planlegging, gjennomføring, vurdering og dokumentasjon av det praktiske og pedagogiske arbeidet på avdelingen.

BARNEHAGENS FORMÅL OG INNHOLD § 2 S. 19

Barnehagens innhold skal være allsidig, variert og tilpasset enkeltbarnet og barnegruppen. I barnehagen skal barna få leke og utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. Barnehagens fysiske miljø skal være trygt og utfordrende og gi barna allsidige bevegelseserfaringer.

Slik jobber vi for å innfri målene i barnehageloven og rammeplan for barnehagen:

BARNEHAGEN SKAL IVARETA BARNAS BEHOV FOR OMSORG S.19

Omsorg er en forutsetning for barnas trygghet og trivsel, og for utvikling av empati og nestekjærlighet. I barnehagen skal alle barna oppleve å bli sett, forstått, respektert og få den hjelp og støtte de har behov for.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Vi bruker metodeplan for tilvenning.
- Vi følger elementer fra trygghetssirkelen. Trygg base, trygg havn. Det er den voksne som har ansvar for å «*tenne lys i pæra*». Voksne som er bevisst sin egen «*haimusikk*».
- De voksne er sensitive for hvert enkelt barns behov, ved å bruke blikk, stemme, ord og kroppsspråk bevisst i møte med andre.

Dette utdypes i faglig skriv.

BARNEHAGEN SKAL IVARETA BARNAS BEHOV FOR LEK S. 20

Leken skal ha en sentral plass i barnehagen, og lekens egenverdi skal anerkjennes. Leken skal være en arena for barnets utvikling og læring, og for sosial og språklig samhandling. Barnehagen skal bidra til at alle barn kan oppleve glede, humor, spenning og engasjement gjennom lek – alene og sammen med andre.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Vi organiserer rom, tid, og lekemateriale for å inspirere til ulike typer lek.
- Vi observerer, analyserer, støtter, veileder, deltar i og beriker leken på barnas premisser.
- Vi har kunnskaper om toddler – leken
- Vi har kunnskaper om barns leke- utvikling og kan støtte og stimulere barns lek der de til enhver tid er i sin utvikling. Gjennom dette er de voksne bevisste og kan vurdere egen rolle og deltakelse i barns lek. Leke barn inn i lek, og seg selv ut igjen.
- Innfører de «gode gamle regellekene»

Dette utdypes i faglig skriv.

BARNEHAGEN SKAL FREMME DANNING S. 21

Barnehagen skal støtte barna i å forholde seg prøvende og nysgjerrig til omverdenen og bidra til å legge grunnlag for modig, selvstendig og ansvarlig deltakelse i demokratiske fellesskap. Barnehagen skal bidra til å fremme barnas tilhørighet til samfunnet, natur og kultur.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Vi har fokus på en god tilvenning med fokus på å bli godt kjent, barna blir møtt på egne behov og trygghet.
- Vi er opptatt av at barna er rustet med en god selvfølelse og at «ryggsekken» videre i livet innehar mye læring, opplevd god omsorg, vært i gode relasjoner og lekt masse, fått oppleve natur og erfaringer med samfunnet rundt oss, hatt gode rollemodeller rundt seg har lagt til rette for individuell utvikling.
- Vi anerkjenner individet og synliggjøre mangfold og ulikheter.
- Vi skal jobbe med barns trivsel og hjelpe barna med å sette ord på ulike følelser. (Grønne og røde tanker)

Dette skal jobbes ytterligere med

BARNEHAGEN SKAL FREMME LÆRING S. 22

Barnas nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær skal anerkjennes, stimuleres og legges til grunn for deres læringsprosesser. Barna skal få undersøke, oppdage og forstå sammenhenger, utvide perspektiver og få ny innsikt.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Legge til rette for helhetlig læringsprosesser gjennom progresjonsplan for fagområdene.
- Legge til rette for ulike aktiviteter og læring innenfor barnas interesser. (barnestyrt prosjektarbeid)
- Vi legger til rette for varierte opplevelser ute og inne som gir nye erfaringer og utfordringer og mestringsglede.

Dette utdypes i fagligskriv.

BARNEHAGEN SKAL FREMME VENNSKAP OG FELLESSKAP S.22

Barnehagen skal aktivt legge til rette for utvikling av vennskap og sosialt fellesskap. Barnas selvfølelse skal støttes, samtidig som de skal få hjelp til å mestre balansen mellom å ivareta egne behov og det å ta hensyn til andres behov.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Vi snakker om hva en god venn er og hva den gjør.
- Vi har positivt fokus på at alle er forskjellige, vi skal glede oss over hverandres ressurser
- Voksne er gode rollemodeller gjennom å frem snakke hverandre.
- De voksne skal støtte barna i å sette grenser for seg selv og vise hensyn til andres grenser. Si stopp og hjelpe barna med å finne gode løsninger i en konfliktsituasjon.

Dette utdypes i faglig skriv.

BARNEHAGEN SKAL FREMME KOMMUNIKASJON OG SPRÅK S. 23

Gjennom dialog og samspill skal barna støttes i å kommunisere, medvirke, lytte forstå og skape meningen. Barnehagen skal anerkjenne og verdsette barnas ulike kommunikasjonsuttrykk og språk. Alle barn skal få god språkstimulering gjennom barnehagehverdagen, og alle barn skal få delta i aktiviteter som fremmer kommunikasjon og en helhetlig språkutvikling.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Vi setter ord på det vi gjør i alle situasjoner gjennom dagen med barna. Vi har fokus på begreper og bruker konkretiseringsmaterieell for å fremme og synliggjøre hverdagsrutinene våre.
- Vi har fokus på begreper og bruker bøker, eventyr, sanger, rim og regler.
- Hverdagen vår består av å dele inn i små grupper gjennom dagen, etter ulike behov. Vi gir barna førstehånds erfaringer og felles opplevelser for å legge grunnlag for videre språkutvikling.
- Vi har et variert språkmiljø ved at vi lytter til barnas ulike opplevelser og gir dem felles erfaringer på tvers av språklig identitet og kultur.

Dette utypes i faglig skriv.

BARNS MEDVIRKNING § 3 I BARNEHAGELOVEN S. 27

Barnehagen skal ivareta barnas rett til medvirkning ved å legge til rette for og oppmuntre til at barna kan få gitt uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet. Barn skal jevnlig få mulighet til aktiv deltakelse i planlegging og vurdering av barnehagens virksomhet. Alle barn skal erfare å få innflytelse på det som skjer i barnehagen. Barnets synspunkter skal tillegges vekt i samsvar med dets alder og modenhet.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Voksne som er opptatt av hva det enkelte barnet er opptatt av akkurat her og nå, og dets individuelle behov. Voksne må være tilstede.
- Barna skal få erfare at de har innflytelse på sin hverdag i barnehagen ved å oppleve at de blir hørt og sett. La barna erfare å ta egne valg etter alder og modning
- For de yngste barna, og barn uten verbalt språk, viser de voksene interesse for det barnet er opptatt av her og nå, og tolker barnas kroppsspråk, samt følger barnas signaler. Bekrefter barna med ord: «ja, det vil du!»
- Avholder barnesamtaler med skolestarterne for å finne ut av barnas syn på hverdagen- Felles retningslinjer for kommunen.
- Har fokus på at barn skal lære «å virke sammen med andre» og samtidig kunne hevde sin rett.

Dette utdypes i faglig skriv.

SAMARBEID MELLOM HJEM OG BARNEHAGE § 4 I BARNEHAGELOVEN S. 29

Barnehagen skal samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal legge til rette for foreldresamarbeidet og god dialog med foreldrene. Foreldresamarbeidet skal både skje på individnivå skal barnehagen legge til rette for foreldrene og barnehagen jevnlig kan utveksle observasjoner og vurderinger knyttet til enkeltbarnets helse, trivsel, erfaringer, utvikling og læring.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Gjennom Samarbeidsutvalget bestående av fire (2 faste og 2 vara møter hver gang) foreldrerepresentanter, kan foreldrene fremme saker og barnehagen forelegger foreldrene aktuelle saker gjennom året. For å sikre kontinuitet velges en ny representant hver år.
- Fokus på å bli kjent, skape en trygg og god relasjon med alle foreldre, for å bygge bro mellom barnehage – hjem.
- Vi har fokus på kvalitet i foreldresamtaler og gjensidig dialog for å oppnå et godt samarbeid mellom bhg- hjem. Eget skjema.
- Fokus på foreldresamarbeidet ved hente-/bringesituasjonen og kontinuerlig informasjon og samtaler i hverdagen.

Dette utdypes i faglig skriv.

OVERGANGER S. 33

- Når barnet begynner i barnehage; barnehagen skal i samarbeid med foreldrene legge til rette for at barnet kan få en trygg og god start i barnehagen
- Overganger innad i barnehagen; personalet skal sørge for at barn og foreldre får tid og rom til å bli kjent med barna og personalet når de bytter barnegruppe
- Overgangen mellom barnehage og skole; Barnehagen skal i samarbeid med foreldre og skolen legge til rette for at barna kan få en trygg og god overgang fra barnehage til skole og eventuelt skolefritidsordning

Alle barnehager og skoler følger *Plan for overgang barnehage-skole Jevnaker kommune*.

Tilvenning

- De første dagene legger vi til rette for en rolig hverdag inne og ute, der vi sammen med foreldrene blir kjent med barnet. Vi har oppstart- samtale der viktig informasjon om hvert enkelt barn gis. Tilvenningsperioden for enkelt barn er individuelt, men alle barn får sin kontaktperson som er nærest, og vi alle har fokus på at barnet blir møtt på sine behov og følelser, blir kjent med voksne og den nye hverdagen sin. Vi sikrer faste gode rutiner, med nære tilgjengelige voksne. Vi har fokus på tett dialog med foreldrene underveis. Hver tilvenningsperiode blir evaluert.

Overgang mellom avdelinger

- «Ny» og «gammel» ped.leder har overføringsmøte hvor informasjon om hvordan det enkelte barnet skal kunne trives. Vi lager avtaler om jevnlig besøk på ny avdeling. (spise, være med på tur).
- Siste dag på «gammel avdeling», har vi en liten markering, og barnet bærer selv kurven sin over på ny avdeling og til ny plass som er ferdig gjort i stand.

Overgang til skolen

- Vi følger elefantskriv med felles mål og retningslinjer for hva slags erfaringer førskolebarna skal inneha før skolestart. Vi har fokus på en trygg og god overgang mellom barnehage og skole ved å fram snakke skolen, ha fokus på skole forberedende aktiviteter, besøke skolene gjennom året og bli kjent med andre førskolebarn i kommunen. Vi følger rutinen for overgang barnehage skole ved å ha overgangssamtaler, besøksdager på skolen og besøk fra lærerne i barnehagen.

Dette utdypes i faglig skriv.

BARNEHAGEN SOM EN PEDAGOGISK VIRKSOMHET S.37

Barnehagen skal være en pedagogisk virksomhet som skal planlegge og vurderes. Målet med barnehagen som en pedagogisk virksomhet, er å gi barna tilrettelagt tilbud i tråd med barnehageloven og rammeplanen.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Nesbakken barnehagen er en lærende organisasjon hvor barnehageloven og rammeplanen ligger til grunn for alt vi gjør i barnehagen.

Dette utdypes i faglig skriv.

PLANLEGGING S. 37

Planlegging gir personalet grunnlag for å tenke og handle langsiktig og systematisk i det pedagogiske arbeidet. Planleggingen skal bidra til kontinuitet og progresjon for enkeltbarn og barnegruppen.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Vi jobber med tiltak basert på barns trivsel, progresjon og generell utvikling for alle barn.
- Månedspalter med fokusområder nedfelt i årsplan del 1 og 2.
- Metodeplaner for Nesbakken med emner barnehagen er opptatt av, eller har spesielt fokus på.
- Språkgrupper som har spesielt fokus på enkelt barn og progresjon.
- Månedspalter for ekstraressurs for flykninger
- Didaktiske progresjonsplaner med fokus på emner nedfelt i årsplan del 2.
- Årshjul for førskolebarna med fokus på skoleforberedende aktiviteter.
- Årshjul for pedagogiske ledere
- Tilvenningssamtalskjema med fokus på tilvenning og foreldresamarbeid.
- Foreldresamtalskjema med fokus på trivsel, generell utvikling og foreldresamarbeid.
- Årshjul for Nesbakken tradisjoner.
- Individuelle opplæringsplaner med læringsmål.

Dette utdypes i faglig skriv.

ÅRSPLAN S.37

Barnehagen skal utarbeide en årsplan. Årsplanen er et arbeidsredskap for barnehagepersonalet og dokumenterer barnehagens valg og begrunnelser. Årsplanen kan gi informasjon om barnehagens pedagogiske arbeid til myndighetsnivåene, barnehagens samarbeidsparter og andre interesserte.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Styrer Nesbakken barnehage leder prosessen med å utarbeide årsplanen.
- Foreldre, barn og alle ansatte i barnehagen har mulighet til å komme med synspunkter i forhold til innhold og utformingen av årsplanen.
- Nesbakken barnehage sin årsplan er delt i to deler.

Del 1 skal gi de overordnede føringene, og gjelder for en treårsperiode. Den er tenkt som et arbeidsdokument for personalet. Ligger på nettsiden vår.

Del 2 er i kalenderformat, den er ettårig og rettet mot foreldrene som målgruppe. Den sier noe om hvilket fokus barnehagen vil ha, merkedager, planleggingsdager, noen påminnelser og noe informasjon.

VURDERING S. 38

Barnehagen skal jevnlig vurdere det pedagogiske arbeidet. Det betyr at det pedagogiske arbeidet skal beskrives, analyseres og fortolkes ut fra barnehagens planer, barnehageloven og rammeplanen. Vurderingsarbeidet skal bygge på refleksjoner som hele personalgruppa er involvert i.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Fortløpende endringstiltak i hverdagen, tilpasset barnegruppen og det enkelte barnet.
- Drøfting rundt enkelt barn, barnegruppe, struktur og hverdagsaktiviteter ukentlig hvis behov på pedagogiske møter og avdelingsmøter.
- Tiltak for enkelt barn og barnegruppen drøftes og justeres underveis, evalueres 2 ganger i året.
- Barnas synspunkter for trivsel og ønsker legges til rette for i hverdagssamtaler og barnesamtaler med styrer.
- Aktuelle temaer løftes på personalmøter for diskusjon og refleksjon. Faglige problemstillinger og enigheter planlegges og settes ut i praksis.
- (Fokus på egen kompetanse, refleksjon og endringskompetanse løftes på planleggingsdager, personalmøter og kurs. Personalet bruker ny kunnskap ut i praksis, øver og prøver☺)
- Handlingsveileder ved behov og undring.
- Kartlegging av voksnes holdninger til enkeltbarn (Kari Pape)

Dette utdypes i fagligskriv.

DOKUMENTASJON S. 39

Dokumentasjon av personalets arbeid synliggjør hvordan personalet arbeider for å oppfylle kravene i barnehageloven og rammeplanen. Dokumentasjon av det pedagogiske arbeidet skal inngå i barnehagens arbeid med å planlegge, vurdere og utvikle den pedagogiske virksomheten.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Barnas permer, dagrapport på tavle, Månedsevaluering via Bakvendttitten
- Bilder
- Årshjul for pedagogiske ledere med frister for planlegging, dokumentasjon og vurdering.
- Halvtårsevalueringer av hverdagsrutiner og voksenrollen.
- Evaluering av tiltak for enkelt barn og barnegruppen 2 ganger i året. Eventuelt fortløpende ved behov.
- Evaluering av førskolegruppa hvert år.
- Evaluering av Nesbakken tradisjon etter hver gjennomføring.
- Evaluering av tilvenningsperioder for barnegruppa og enkelt barn hver høst halvår.
- Evaluering av emner i metodeplaner og didaktiske planer etter hver periode.
- Evaluering av læringsmål i individuell opplæringsplan tilpasset hver plan.
- Bruk av kartleggingsverktøy Alle Med to ganger pr år. Bruk av TRAS på alle 4 åringer rett etter fireårsbursdag. Bruk av Askeladden ved behov. Bruk av rutinen «fra undring til handling»
- Samarbeid med foreldre gjennom SU, foreldresamtaler, brukerundersøkelse annenhvert år.
- Vi forholder oss lojalt til retningslinjer fra eier som for oss er Jevnaker kommune.

Dette skal arbeides ytterligere med.

TILRETTELEGGING AV DET ALLMENNPEDAGOGISKE TILBUDET FOR BARN SOM TRENGER EKSTRA STØTTE S. 40

Barnehagen skal sørge for at barn som trenger ekstra støtte, tidlig får den sosiale, pedagogiske og /eller fysiske tilretteleggingen som er nødvendig for å gi barnet et inkluderende og likeverdig tilbud.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Tilrettelegging tilpasset hvert enkelt barns behov i hverdagen igjennom språkgrupper, aktivitetsgrupper og tilpasset voksenstøtte i hverdagsrutinene. Vi deler inn grupper etter barnas utvikling og interesser.
- Observasjon av ressursteam med veiledning av voksenrollen og tiltak i møte med enkelt barn/ barnegruppe.
- Enkeltbarn får støtte av ressursteam (spesial pedagog) i hverdagen, aktiviteter/ grupper.
- Tilrettelegging med spesialpedagogisk hjelp i hverdagen (nedfelt i sakkyndig vurdering) og individuell opplæringsplan (IOP).
- Tilrettelegging med assistent i hverdagen.

Dette utdypes i faglig skriv.

BARNEHAGENS ARBEIDSMÅTER S. 43

Arbeidsmåtene skal ivareta barnas behov for omsorg og lek, fremme læring og danning, og gi barna mulighet for medvirkning. Personalet skal ta i bruk varierte arbeidsmåter, og de skal tilpasses til enkeltbarn, barnegruppen og lokalmiljøet. Valg av arbeidsmåter gir mulighet for å gjøre barnehagens innhold spennende og variert. Arbeidsmåtene kan bidra til å skape engasjement, interesse og motivasjon og gir mulighet for å tilføre nye erfaringer og opplevelser i barnehagen.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Månedspaner / ukeplaner
- Metodeplaner / femiaplaner
- progresjonsplaner
- årsplan del 1 og 2
- Kartleggingsverktøy som «Tras», «barn i risiko» og «Alle med».

Dette utdypes i faglig skriv.

PROGRESJON S.44

Progresjon i barnehagen innebærer at alle barna skal utvikle seg, lære og oppleve fremgang. Alle barna skal kunne oppleve progresjon i barnehagens innhold, og barnehagen skal legge til rette for at barn i alle aldersgrupper får varierte leke-, aktivitet-, og læringsmuligheter.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Vi følger Faglig skriv og progresjonsplan for fagområdene
- Barnas alder og modning og interesse/fokus skal alltid bli tatt hensyn til.
- Mål for enkeltbarn.
- IOP.
- Oppdage, følge opp og utvide det barna allerede er opptatt av.
- Planlegge og tilrettelegge for progresjon i barnehagens innhold for alle barn.
- Bidra til at barna får mestringsopplevelser og samtidig har noe å strekke seg etter.
- Legge til rette for fordypning, gjenkjennelse og gjentakelse i barnehagens innhold og arbeidsmåter.
- Introdusere nye perspektiver og tilrettelegge for nye opplevelser og erfaringer.
- Sørge for progresjon gjennom bevisst bruk av materialer, bøker, leker, verktøy og utstyr og gjøre disse tilgjengelig for barna

Dette utdypes i fagligskriv.

BARNEHAGENS DIDGITALE PRAKSIS S. 44

Barnehagens digitale praksis skal bidra til barnas lek, kreativitet og læring. Ved bruk av digitale verktøy i det pedagogiske arbeidet skal dette støtte opp om barns læringsprosesser og bidra til å oppfylle rammeplanens føringer for et rikt og allsidig læringsmiljø for alle barn. Barnehagen skal utøve digital dømmekraft, og bidra til at barna utvikler en begynnende etisk forståelse knyttet til digitale medier

Våre tiltak for å oppnå dette:

- Personalet settes i stand til å kunne vurdere når det er hensiktsmessig å bruke digitale verktøy i det pedagogiske arbeidet, og når det er bedre å bruke noe annet. Aktiv bruk av digitale verktøy, ikke passiv bruk
- Bevisst arbeid med barns begynnende etisk forståelse for digitale medier. F. eks at man spør før man tar bilde/legger ut, at ikke alt på nettet er sant, kritisk tenkning rundt kilder.
- Utarbeide en felles IKT plan for barnehagene med strategier, innkjøp av digitale verktøy og programvare.
- Innføre AKTIV bruk av i-pad som digitalt hjelpemiddel.

Dette skal arbeides ytterligere med/se faglig skriv

PROGRESJONSPLAN FOR DE SYV FAGOMRÅDENE

Progresjon i barnehagen innebærer at alle barn skal utvikle seg, lære og oppleve fremgang. Alle barn skal kunne oppleve progresjon i barnehagens innhold, og barnehagen skal legge til rette for at barn i alle aldersgrupper får varierte leke, aktivitets og læringsmuligheter. (Rammeplan s 44)

- Barna skal utvikle kunnskaper og ferdigheter innenfor alle fagområder gjennom undring, utforskning og skapende aktiviteter. (Rammeplan s 47)
- Personalet skal utvide og bygge videre på barnets interesser og gi barna varierte erfaringer og opplevelser. (Rammeplan s 44)

Under revidering

Hver enkelt barnehage skal på sikt utvikle sin egen tekst innenfor hvert område i progresjonsplanen. Teksten i denne progresjonsplanen er ment som eksempler den enkelte barnehage kan benytte hvis de ønsker.

FAGOMRÅDENE	De yngste	De mellomste	Skolestartere
KOMMUNIKASJON SPRÅK TEKST	Vi bruker språket aktivt i alle situasjoner og har fokus på samtaler med barn. De voksne, sier hva ting heter, ikke den og det. Fokus på å si hva barna skal gjøre i stedet for nei og ikke Vi hjelper barna å uttrykke behov og følelser. (Følelser: sint, lei seg, glad. Behov: Gi, ta trøtt, sulten, tørst)	Barna møter voksne som har et aktivt språk, lytter og støtter barna i sin kommunikasjon med andre. Vi hjelper barna å sette ord på følelser, ønsker og erfaringer. Barna øver på å tolke andres verbale og nonverbale språk	Vi hjelper barna til å bruke språket for å uttrykke følelser, ønsker og erfaringer, til å løse konflikter og for å skape positive relasjoner i lek og annet samvær. Videreutvikle begreper og utvikle et variert ordforråd. Kunne ta i mot, huske og følge beskjeder. (Helst klare å ta imot en 2- leddet beskjed)
	Pekebøker og enkle bøker Vi bruker tid på eventyr. (Bukkene Bruse og Tommeliten)	Bøker er tilgjengelige for barna. Vi leser for dem og oppmuntrer barna til gjenfortelling Bearbeiding av eventyr skjer på flere ulike måter. (Geitekillingen og 1 ukjent)	Vi jobber med tekstskaping og fortellinger. Barna lagerfortellinger selv. Bearbeiding av eventyr. Vi velger mere kompliserte eventyr, som f.eks Askeladden,

FAGOMRÅDENE	De yngste	De mellomste	Skolestartere
	<p>Sang, bevegelse og rytme.</p> <p>Enkle rim og regler</p>	<p>Vi leker med ord, sanger, rim og regler.</p> <p>Vi gjør barna kjente med tall, bokstaver og ulike skilter og hva skiltene betyr.</p> <p>Vi tilbyr varierte spill som kan skape interesse for bokstaver/tekst symboler og tall.</p>	<p>Lytte til lyder og rytme i språket. Klappe stavelser, finne forlyd og sistelyd.</p> <p>Blyantgrep</p> <p>Skrive navnet sitt</p>
<p>KROPP BEVEGELSE, MAT HELSE</p>	<p>Legger vekt på aktiviteter som gir allsidige positive erfaringer med:</p> <p>Grovmotorikk: krabbe, rulle, huske, hoppe, løpe, danse, gå barføtt, kle av seg selv</p> <p>Finmotorikk: Gripe, løfte med tommel og pekefinger(pinsettgrep), puttekasse, innpasnings puslespill, spise med skje, tegne, male</p>	<p>Utvider med aktiviteter som gir allsidige og positive erfaringer med :</p> <p>Grovmotorikk: hoppe, hinke, sykle, kaste og ta imot ball, sparke ball, diagonalgang, klatre, balansere, kle på seg selv</p> <p>Finmotorikk: klippe, perle, konstruksjonslek , smøre mat selv, kneppe igjen knapper,</p>	<p>Utvider med aktiviteter som gir allsidige og positive erfaringer med :</p> <p>Grovmotorikk: hoppe svikt hopp, god løpsteknikk, stusse og kaste ball</p> <p>Finmotorikk: blyantgrep, klippe etter mønster, klart dominert hånd, klemme og skru samtidig, knyte skolissa, kopiere former, fargelegge innenfor streker</p>
<p>KUNST KULTUR KREATIVITET</p>	<p>Sanseopplevelser gjennom bruk av kropp og bevegelse, med spesiell fokus på det taktile.</p> <p>Få erfaring med ulike materialer, og enkle teknikker.</p> <p>Male/fingermale, rable, rive, lime, forme</p>	<p>Sanseopplevelse med fokus på kreativitet og fantasi.</p> <p>Få erfaring med ulike materialer, og teknikker. Fargelære.</p> <p>Male, tegne, lime, forme, klippe, trykke, tove</p>	<p>Sanseopplevelser med fokus på eksperimentering</p> <p>Legge til rette for skaperglede og utforskertrang.</p> <p>Større prosjekter, eksperimentering, utstillinger og forestillinger</p> <p>Deltagelse på Kistefoss dagene.</p>

FAGOMRÅDENE	De yngste	De mellomste	Skolestartere
	Lek som en arena for fantasi, kreativitet felleskap og kulturformidling. Tumlelek, hermelek, late som om lek,	Lek som en arena for fantasi, kreativitet felleskap og kulturformidling. Rollelek, konstruksjonslek,	Lek som en arena for fantasi, kreativitet felleskap og kulturformidling. Regellek, rollelek, konstruksjonslek
	Musikk, dans og drama Bevegelsessanger, rim og regler, enkle eventyr/historier, dramatisere, utkleddning. Voksne som er gode kulturformidlere.	Utvide erfaringsgrunnlaget innenfor musikk, dans og drama Bevegelsessanger, rim og regler, eventyr/historier, dramatisere, utkleddning	Legge til rette for skaperglede og utforskertrang. Større prosjekter, eksperimentering, utstillinger og forestillinger. Bruk av verktøy: kniv, sag, ol.
NATUR MILJØ TEKNOLOGI	Få erfaringer med å kaste søppel i riktig søppelkasse. Opplive glede med å være ute i all slags vær. Sanse og undre seg over endringer i naturen, været, årstidene. Få erfaringer med vann, sand, is, snø. Få erfaringer med ulike dyr og dyrelyder og hvor maten kommer fra. Erfaring med tekniske hjelpemidler. (f.eks pc, fotoapparat, kopimaskin)	Vi øver på å kildesortere avfall og snakker om hvorfor vi må ta vare på miljøet. Undre seg over endringer i årstidene og i naturen; dyr, insekter, fugler, trær, varmt, kaldt. Lek med og utforsking av vann, sand, blomster. Løv etc Få kjennskap til matproduksjon- hvor kommer maten fra? Utvidet opplevelse av tekniske hjelpemidler (f.eks bilde overført til pc)	Barna skal kjenne til hva som ødelegger naturen, og hvordan vi skal ta vare på den best mulig. Tema klima - vær Eksperimentere (fysikk, kjemi) Aktiv bruk av faktabøker og internett. Få kunnskap og erfaringer med bruk av tekniske hjelpemidler (f.eks kamera, pc,)

FAGOMRÅDENE	De yngste	De mellomste	Skolestartere
ETIKK RELIGION FILOSOFI	Høytider/tradisjoner: Vi har fokus på farge, lukt, smaker og begreper. I fht religioner som er representert i gruppa har vi fokus på det samme som over. Husk avtal med foreldre.	Vi utvider med hvorfor vi feirer påske og jul, og høytider/tradisjoner fra andre kulturer. I fht religioner som er representert i gruppa har vi fokus på det samme som over Utvider med hvordan de ulike høytidene feires. Husk avtal med foreldre.	Vi utvider med at barna skal få kjennskap til at tro handler om valg og mangfold. Hva vet vi og hva tror vi? I fht religioner som er representert i gruppa har vi fokus på det samme som over Utvider med likheter og forskjeller. Husk avtal med foreldre.
	Vi støtter barna i å finne løsninger i konflikter. Vi støtter barnas uttrykk for empati og lærer dem å ta hensyn til hverandre. De voksne er bevisst sin rolle som modell for barna i alle sine handlinger og anerkjenner de handlinger vi ønsker mere av.	Vi har daglige samtaler og bruker samlinger til å snakke om hvordan vi skal være mot hverandre. Vi snakker om og jobber for aksept for den man er, likheter og forskjeller. Ta tak i de daglige hendelser og prøv å få barna til å ta den andres perspektiv.	Skape sosial læring gjennom lek, samtaler, konfliktløsning og daglige situasjoner både inne og ute i naturen Hjelpe barna å finne gode løsninger i f. eks konfliktsituasjoner, når noen ikke får være med i leken.
	De voksne undrer seg sammen barna og kommer ikke med de riktige svar	Gi barna mulighet for undring og ettertanke over de handlinger som skjer i hverdagen.	Barna skal få undre seg over handlinger og holdninger i møte med hverandre
NÆRMILJØ SAMFUNN	Begynnende utvikling, tillit til egen deltagelse i og på fellesskapet	Ut for å se hvor alle bor/tilhørighet Glassverket, Maxbo, skogen, butikken etc.	Utvikle tillit til egen deltagelse i, og påvirkning av fellesskapet i barnehagen og lokalmiljøet
	Barnets dagligliv via samlinger – her og nå	Bli kjent med og delta i samfunnet gjennom opplevelser og erfaringer i nærmiljøet	Bruke nærmiljøet for å få forståelse for de ulike tradisjonene og levesett
	Oppleve gleden av å være sammen gjennom ulike tradisjoner	Begynne å utvikle forståelse for ulike tradisjoner og levesett	Erfare og utvikle en bredere forståelse for ulike tradisjoner og levesett

FAGOMRÅDENE	De yngste	De mellomste	Skolestartere
ANTALL FORM ROM	Utforske rommet både inne og ute, plassen min, garderobe, bad, lekerom ol. i barnehagen gjennom lek og bevegelse Bli kjent med bhg. rutiner og dagsrytme.	Orientering/finne frem både i bhg. Vite hvor ting er plassert i forhold til seg sjøl og hverandre.	Kunne tenke logisk og resonere seg frem til mulige løsninger
	Få erfaring med mengde 1-3	Kunne tallremse til 10	Bli kjent med tallremse opp til 20, og kjenne igjen tallene fra 1-10.
	Voksne som bevisst bruker begreper som først, sist, mellom, liten/stor, opp/ned, lang/kort	Barn forstår og tar i bruk grunnleggende begreper som stor/liten, kort/lang, over/under, først/ sist, bak/ foran, likheter/ulikheter.	Barn forstår og tar i bruke begreper som : utenfor/innenfor, inni, bak, ved siden av, i midten, gjennom, yngst/eldst, lett/tung mm.
	Erfaringer med ulike former gjennom puslespill, puttekasser, klosser	Få kjennskap til vekt, antall, volum gjennom baking/matlaging	Utvide kjennskap til mengde, antall, størrelse, avstand og volum. Kunne navn på former firkant, sirkel, trekant, rektangel.
	Erfaring med konstruksjon f.eks å bygge tårn	Konstruksjonslek gjennom lego, jovo, kapla osv	Større byggeprosjekter.. Kunne kopiere og lage mønster
	Erfaring med kategorisering og sortering, f.eks via rydding	Rydde, kategorisere, sortere etter f.eks farge og form. Forstå turtaking i spill, beherske enkle spilleregler	Spille kort og terningspill kunne flytte og dele

FAGOMRÅDENE	De yngste	De mellomste	Skolestartere

ÅRSKALENDER-(ÅRSPLANENS DEL 2)

Målgruppe : Foresatte/foreldre

Innhold :

- Gjelder for ett barnehageår
- Oversikt over viktige aktiviteter og kulturbegivenheter dette året
- Barnehagens satsingsområder for det aktuelle barnehageår
- Oversikt over ansatte, barnegrupper og samarbeidsutvalg
- Det er utarbeidet en felles mal, og felles grafisk profil

Årsplanen **del 1** ble fastsatt i barnehagens samarbeidsutvalg

Dato: 06.06.19

Årsplanen evalueres

Dato: senest innen utgangen av august 2022, men endringer legges inn fortløpende i denne perioden. Dette er et levende dokument.

OM ÅRSPLANMALEN

Jevnaker kommunes mal for årsplan (del 1) og årskalenderen(del 2) skal brukes av alle kommunale barnehager i Jevnaker.

Det anbefales også at ikke-kommunale barnehager bruker malen for del 1. Årsplan(del 1) skal utarbeides på grunnlag av barnehageloven, kommunale styringsdokumenter, brukerundersøkelsen og evalueringen av forrige årsplan.

Styringsdokumenter:

- Lov om barnehage med forskrifter
- Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver
- Jevnaker kommunes budsjett
- Barnehagens budsjett
- Plan for overgang barnehage og skole
- Barnehagens vedtekter
- Relevante kommunale planer og vedtak